

ОЛЕКСАНДР КИРИЛОВИЧ ТКАЧЕНКО (ДО 70-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

[Олександр Кирилович під час наукового візиту (м. Денвер, штат Колорадо, США)]

1 серпня 2016 року виповнюється 70 років від дня народження Олександра Кириловича Ткаченка – завідувача кафедри фізики Житомирського Державного Університету імені І. Я. Франка.

Освіта та життєвий шлях. Олександр Кирилович Ткаченко народився 1 серпня 1946 року в мальовничому с. Гута-Логанівська, що на Житомирщині, в родині вчителів. Виховання в інтелігентній родині та природна допитливість визначили вибір майбутньої професії Олександра, і в 1963 році, після закінчення середньої школи в с. Українка, він успішно склав іспити та вступив до Житомирського педагогічного інституту на фізико-математичний факультет. Після закінчення інституту Олександр Кирилович служив у лавах збройних сил країни, де отримав звання лейтенанта запасу. Після повернення з армії, з 1968 по 1970 рік Олександр Кирилович працював вчителем фізики Малинської середньої школи №3. У вересні 1971 року він повернувся до Житомирського педагогічного інституту і став завідувачем лабораторії кафедри фізики. За час роботи на цій посаді Олександр Кирилович суттєво вдосконалив проведення демонстраційного лекційного експерименту та надрукував три наукових статті, що надало можливість подати документи для вступу до аспірантури. З 1975 року Олександр Кирилович є аспірантом кафедри фізики Київського педагогічного інституту. Науковим керівником Олександра Кириловича був відомий фізик-оптик Іван Степанович Горбань, академік, завідувач кафедри фізики Київського університету імені Т. Г. Шевченка. Природні здібності та талант фізика-експериментатора дозволили Олександру Кириловичу успішно провести цікаві наукові дослідження світового рівня (основні експериментальні результати було опубліковано в престижному англійському фаховому журналі *Physica Status Solidi* та провідних вітчизняних виданнях). Як результат, у 1980 році Олександр Кирилович успішно захистив дисертацію і здобув вчений ступінь Ph.D. з фізики. Набуті за роки аспірантури нові знання та досвід Олександр Кирилович успішно використав для служіння рідному

Житомирському університету, до якого він повернувся на роботу по закінченню аспірантури. За період своєї маже 50-річної роботи в університеті Олександр Кирилович пройшов шлях від завідувача лабораторії фізики до доцента та декана факультету. Останні 23 роки Олександр Кирилович працює завідувачем кафедри фізики Житомирського державного університету.

Науково-педагогічна спадщина. Професійна діяльність Олександра Кириловича є дуже повчальною і відображає багатогранність цієї непересічної особистості. Високі наукові стандарти, закладені в роки аспірантури, стали невід'ємною рисою Олександра Кириловича як науковця. Слід зазначити, що цю рису – завжди прагнути отримати чіткий та однозначний науковий результат світового рівня – він завжди намагався привити своїм численним студентам. Надзвичайні наукові та лідерські здібності Олександра Кириловича зробили його відповідальним виконавцем багатьох науково-дослідних робіт. Так, з 1979 по 1989 рік Олександр Кирилович керував науково-дослідною роботою по державній програмі "ВОСТОК". Завдяки суто особистій ініціативі Олександра Кириловича, якої він притримується більш ніж чверть століття, десятки здібних випускників кафедри фізики отримали рекомендації для вступу до аспірантури багатьох провідних наукових установ України. З роками це привело до появи досить помітного Житомирського "десанту" фізиків-експериментаторів серед представників сучасної фізичної школи. Наведемо такий наочний приклад. За останні 20 років аспірантуру закінчили 25 випускників кафедри фізики, 19 захистили дисертації і одержали вчені ступені Ph.D. з фізики. Із них 4 працює в США (Kent, Colorado Springs), 1 в Англії (Southampton), 1 в Німеччині (Potsdam), 1 в Чехії (Prague), 1 в Туреччині (Ankara), решта є науковими співробітниками інститутів НАН України, та співробітниками кафедри фізики Житомирського університету.

Варто відмітити, що Олександр Кирилович дуже дбайливо підбирає науковий персонал очолюваної ним кафедри фізики, прагнучи охопити різні наукові напрями. На даний момент ці напрями включають оптику та лазерну фізику, фізику рідких кристалів, біофізику, фізику напівпровідників, фізику наносистем та теоретичну фізику. З ініціативи Олександра Кириловича було налагоджено наукове співробітництво кафедри фізики з науковими лабораторіями закордонних університетів. Зокрема, міжнародне партнерство з фізики рідких кристалів та наночастинок сприяло підвищенню наукового рівня співробітників кафедри в цій галузі знань та дало можливість залучити студентів до сучасної наукової роботи.

Очолований Олександром Кириловичем колектив кафедри фізики також успішно працює над підготовкою вчителів фізики. Активно ведуться дослідження в галузі методики фізики. Зокрема, у 2004 році на базі кафедри фізики Житомирського університету та приватного акціонерного товариства "Електровимірвач" було створено навчально-науково-виробничий комплекс. Розроблений комплекс неодноразово брав участь у міжнародних виставках "Сучасна освіта в Україні", де був нагороджений бронзовою, срібною та золотою медалями.

Олександр Кирилович завжди радий поділитись своїми напрацюваннями. Він розробив, виготовив і обладнав сотні кабінетів фізики шкіл України та ряду зарубіжних країн. Науково-педагогічний доробок Олександра Кириловича становить 83 наукові праці, а також 4 навчально-методичні посібники з грифом Міністерства освіти і науки України.

Олександр Кирилович є надзвичайною особистістю. В ньому гармонійно поєднуються риси мудрого керівника, проникливого науковця, майстерного педагога, і простота мудрої та порядної людини.

Ми зичимо Олександру Кириловичу міцного здоров'я, творчої наснаги, успіхів у роботі та добра!

А. Глушенко,

PhD, Директор Науково-Дослідного Центру, "Center for Advanced Technologies and Optical Materials",
професор кафедри фізики
(Університет Колорадо Колорадо Спрингз, м. Колорадо Спрингз, Колорадо, США)

Ю. Гарбовський,

PhD, Менеджер Науково-Дослідного Центру, "UCCS BioFrontiers Center"
(Університет Колорадо Колорадо Спрингз, м. Колорадо Спрингз, Колорадо, США).